

نگاه

از انقلاب تا اصلاح «خمینی‌ها»

محسن مهینتی - احمد خاندوزی

● ۲۲ بهمن ۳۷ سال پیش، تغییری در نظام سیاسی ایران اتفاق افتاد که رهبری آن را به نام روحانی‌ای می‌شناسند که امروز فعالان سیاسی و صاحب‌نظران گفتمان و ادبیات وی را تفسیر و توسعه می‌دهند. آیت‌الله امام «خمینی»، در مبارزات سیاسی خود با هدف استقرار حکومتی برآمد که بنا بر تعهد و قول ایشان، عصاره آن بازگشت به «آری و نظر مردم» در سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری‌ها بود. رهبر انقلاب سال ۵۷ در پی تغییر از یک نظام پادشاهی به جمهوری بود؛ با تکیه بر اصول اسلام به‌عنوان دین رسمی کشور. سه دهه از انقلاب ایران گذشته، در دهه چهارم و در آستانه دو انتخاباتی که یکی با سطح عالی تعیین استراتژی‌های نظام و دیگری با سطح میانی و پایینی قانون‌گذاری گره خورده، نسل سوم «خمینی» قرار است با به عرصه سیاسی به معنای حکمرانی بگذارد. «حجت‌الاسلام‌المسلمین سیدحسن خمینی» چهره نخست بیت امام(ره)، از قصد خود برای ورود به انتخابات مجلس خبرگان رهبری گفته تا فراتر فکری خود را در دستگاه نظارتی سطح عالی مملکت جاری کند، از طرفی دیگر نیز «حجت‌الاسلام‌والمسلمین مرتضی اشراقی» دغدغه‌هایی دارد که ترجیح را بر آن گرفته تا آنها را در دستگاه تقنینی کشور پیگیری کند. کشور ما سه دهه را با گفتمان‌های سیاسی و اقتصادی مختلف پشت‌سر گذاشت؛ از دهه ابتدای انقلاب که در آن انقلابیون، مردم و سیاستمداران در پی تحکیم و پایه‌گذاری دستگاه‌های حاکمیتی و نظام سیاسی و طراحی نهادها برآمدند. در این دهه در پروسه‌های تصمیم‌گیری افکار و منش‌های مختلف سیاسی در سطوح مختلف و نهادها، متنوع مشارکت داشتند. در دهه دوم که به‌تدریج نهادها، استقرار یافته بودند و حکومت تثبیت شده بود، اصحاب قدیمی‌تر انقلاب با رویکردی متکی به بازار آزاد و اقتصاد لیبرال، چرخ‌های توسعه اقتصادی را به جریان انداخته و گفتمان توسعه اقتصادی را شکل دادند. پس از آن بود که اما از بنط اصحاب و یاران انقلاب، ندای ضرورت توسعه و اصلاح سیاسی متولد شد و با تغییرات اجتماعی و تغییر تمایل مردم و چرخش در ترکیب جمعیتی، میل به تغییر در روش مدیریت و اصلاح‌گری از درون نظام سیاسی، به گفتمان حاکم تبدیل شد؛ جایی که اصلاحات بر محور توسعه جامعه مدنی و نهادهای مردمی و احزاب و رسانه‌ها متبلور شد. اما پس از آن با ارائه گفتمانی غیرپایه‌ای و غیرمعمول در حوزه اقتصاد و بر پایه پیوپولیسم، اقتصاد عامه‌محور و بدون برنامه هشت سال بر کشور حاکم شد، جایی که صدها میلیارد درآمد نفتی در حوزه منابع اقتصادی و به همراه هزاران نهاد مدنی و سیاسی فعال در حوزه نیروی اجتماعی و انسانی، در طول نیمه دوم دهه ۸۰ به‌تدریج به عزلت کشانده شدند. تغییرات دهه اخیر با گوشه‌گیری عقلانیت، برنامه‌ریزی و جامع‌نگری در سطوح تصمیم‌گیری، به‌تدریج موجب احساس نگرانی کسانی شد که برآمدن دولت مهرورز، همراه با تهاجم و اتهام به آنها بود؛ کسانی که شاید می‌شد آنها را شناسنامه‌های انقلاب نامید. «خمینی‌ها» نه از یباب و روایت و «بیت»، که بنا بر هویت خواهی و اجتهاد در زمان خود، همیشه مورد توجه بوده‌اند و در سیر تکوینی نظام جمهوری اسلامی، با متانت و عقلانیت، سهم مهمی داشته‌اند. همواره نیز نسبت به مسائل زمان خود آگاهی داشته و از موضع‌گیری دریغ نکردند. نباید غافل شد از عواقب سیاسی سال‌های اخیر که در آن روند مدیریت در غیاب «اصحاب انقلاب و مجرب‌های روزگار» جریان داشت، سال‌هایی که به‌تدریج ائتلاف‌ها و آرایش‌های سیاسی معمول و جاری در کشور را نیز دچار تغییر کرد. دوقطبی‌های اصلاح‌طلب و اصولگرها به‌تدریج مرزهای شفاف خود را از دست داد و در مقابل شیوه سیاست‌گذاری افراطی دولت گذشته، عقلا و اعتدال‌گرایان دو جناح سیاسی کشور به هم نزدیک‌تر شدند. اما حاصل این نزدیکی، تولد جبهه‌ای بود که ترجیح داد بدل از اصلاح‌طلب و اصولگرا یا گفتمان «اعتدال» وارد صحنه سیاسی شود؛ با محوریت «آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی». سال ۹۲ شاهد بازگشت سیاسیونی از بطن همان نظام انقلاب بود، کسانی که در رفتار، گفتار، منش و سیاست‌گذاری خود بازیبنی کرده بودند و نیاز کشور را دوری از همه‌پها و افراط تشخیص داده بودند. این روزها و در دهه چهارم انقلاب، نسل سوم رهبر انقلاب، ترجیح داده‌اند تا کنارن‌نشینی و موضع‌گیری صرف در میدان سیاست را کنار گذاشته و ردای حضور مستقیم در کود سیاسی را به تن کنند. قطعا این حضور قیمتی خواهد داشت و دلپلی. نگاهی به مشخصه‌های ادبیات «خمینی»‌ها، هم در ماه‌های اخیر و هم سال‌های طولی که البته از سیر و خط مشخص خود در دهه‌های گذشته خارج نشده و روند تکاملی و مردم‌محورانه خود را طی کرده، به خوبی نشان‌دهنده دلیل و دغدغه این «نسل رهبران انقلاب» خواهد بود. احکام ثانویه حضرت امام بعد از انقلاب، یا حتی دستور تشکیل «جمع تشخیص مصلحت نظام» برای تسهیل امورات حکومت‌داری و درک درست از زمانه و نمایاندن اسلام مموکرات، مطرح‌کردن «خط سوم» توسط «سیداحمد خمینی» در زمانه‌ای که حزب جمهوری اسلامی در اوج قدرت قرار داشت و البته نیروهای مخالف نظام نیز و همراهی «بیت امام» در اصلاح‌خواهی و درک مناسب از زمان خود در تحولات بعد خرداد ۷۶، از «خمینی‌ها» هویتی یکه می‌سازد که دیگر اسم و نشان آنها، بدل به روایت و اجتهادی مهم در ساختن سیاسی نظام جمهوری اسلامی ایران شده است.

ادامه در صفحه ۱۹

شرق، مجید پالوایه؛ مصطفی معین، وزیر علوم دولت اصلاحات روز گذشته در همایش «احیای هویت دانشجویی، چالش‌ها و راهکارها» که از سوی انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه تبریز، برگزار شد، با بیان اینکه خوشحالم که پس از ۱۰ سال، امکان حضور مجدد بنده در دانشگاه تبریز فراهم شد، گفت: «از عجایب روزگار این است که وزیر علوم این مملکت در دولت‌های نهم و دهم اجازه حضور در دانشگاه را نداشت که چنین اتفاقی در هیچ کجای جهان رخ نمی‌دهد». معین در ادامه سخنانش با اشاره به اینکه حضور در تبریز، شهر اولین‌ها و حضور در خطه آذربایجان افتخار است، تصریح کرد: «آذربایجان و تبریز، گهگشتانی از مجاهدان دانشمندی چون شهربار و علامه طباطبایی را در خود پرورانده است».

خسارت‌های آن ۸ سال

وزیر علوم دولت اصلاحات با ابراز خوشحالی از اینکه دوره دولت‌های نهم و دهم گذشته است، ادامه داد: «خسارت‌های مادی آن دوران، سال‌ها می‌گذرد که آثارش از بین برود، اما جریان خسارت‌های علمی و فرهنگی این هشت‌ساله چندین دهه و حتی نسل تا بهبود فاصله دارد».

معین در ادامه سخنانش با اشاره به دو پیمایش انجام‌شده در دولت اصلاحات که نتایج آنها نشان‌دهنده نبود اعتماد عمومی ۸۰ درصدی در جامعه بود، افزود: «با شعار و کرافه‌گویی کشور به پیشرفت نمی‌رسد». معین با اشاره به اینکه شعارش در انتخابات ریاست‌جمهوری نهم در سال ۸۴ «توسعه علمی» بود، گفت: «فضای علمی نیاز به شعار و مرده‌باد و زنده‌باد ندارد، سیاست ۱۰ درصد مسائل ماست، ۹۰ درصد مسائل ما ریشه در اخلاق و فرهنگ دارد». وزیر علوم دولت اصلاحات با بیان اینکه جامعه آسیب دیده است و نشاط در آن دیده نمی‌شود و سرمایه اجتماعی آن اندک است، خاطرنشان کرد: «در مواقعی که دانشجویان فعال بوده‌اند، جامعه نیز به امور حساسیت بیشتری نشان داده است».

معین یکی از راهبردهای خود برای فعالیت دانشجویان را حفظ وحدت و انسجام دانست و تأکید کرد: «دانشجو، استاد و دانشگاه گروه‌های مرجع در دانشگاه هستند و برخورد احساسی و افراط و تفریط در فضای دانشگاه جامعه را از دانشگاه دور می‌کند». او همچنین با تأکید بر «اخلاق»، به عنوان یکی دیگر از راهبردهای خود برای فعالیت‌های دانشجویی، گفت: «مخالفات‌ها نباید با توهمین همراه باشد». سازماندهی و ایجاد تشکیلات از دیگر راهبردهایی بود که این فعال سیاسی به آن اشاره کرد و گفت: «دانشجویان در مواقعی باید تمرین مدیریت بکنند». معین دیگر

«مصطفی معین» در دانشگاه تبریز؛

قدر دولت تدبیر و امید را بدانیم

راهبرد خود برای فعالیت‌های دانشجویی را حفظ معیاربودن دانشجویان خواند و گفت: «دانشجویان منتظر احزاب و گروه‌های سیاسی نباشید و در انتخابات پیش‌رو حتی جلوتر از احزاب نقش آفرینی کنید».

کوی دانشگاه به روایت وزیر وقت

در ادامه این جلسه، معین در پاسخ به سؤالی درباره وقایع ۱۸ تیر ۷۸ گفت: «۱۸ تیر یک فاجعه بود، حمله وحشیانه‌ای به کوی دانشگاه انجام گرفت و هیچ‌کس نفهمید ریشه‌اش از کجاست». وزیر علوم دولت اصلاحات بحران‌سازی برای دولت و در نهایت ساقط‌کردن آن و زهرچشم‌گرفتن از دانشگاه را از دلایل وقوع ۱۸ تیر ۷۸ دانست و تصریح کرد: «در غیاب احزاب و مطبوعات، دانشگاه از وظیفه اصلی خود، یعنی تولید علم بازمی‌ماند. دانشگاه نباید باشگاه احزاب سیاسی شود که هر جناحی از دانشگاه سربازگیری کند». معین با بیان اینکه در یک جامعه توسعه‌یافته استقلال دانشگاه امری بدیهی است،

حاشیه

- از چهره‌های سیاسی و علمی حاضر در این جلسه می‌توان به غفار فردزی، محمدباقر بهشتی و جعفر تقوی از فعالان سیاسی اصلاح‌طلب، فرهودی‌نا رئیس کانون وکلای استان، پورشرفی رئیس شورای هماهنگی احزاب و گروه‌های اصلاح‌طلب استان، شکور اکبرنژاد نماینده ادوار مجلس، اشاره کرد.
- پورمحمدی، رئیس دانشگاه تبریز که در دوره وزارت معین، رئیس دانشگاه تبریز بود در این مراسم مانند دیگر جلسات سیاسی دانشجویی حضور نداشت.

را به صورت مکتوب به صداوسیما ارائه کردیم که متأسفانه پخش نشد و نظرم این است که بیشتر مسائلی که در سال ۸۸ رخ داد ریشه‌اش از اتهاماتی بود که در مناظرات انتخاباتی مطرح شد و امکان پاسخ‌گویی غایبان فراهم نیامد». او همچنین در پاسخ به سؤالی درباره انتخابات ریاست‌جمهوری ۸۴ و حضور چند کاندیدای اصلاح‌طلب در آن زمان گفت: «به نظر من افرادی باید رئیس‌جمهور شوند که در بالاترین حد علمی و تخصصی قرار دارند و من این ویژگی را در خود می‌دیدم. از سوی دیگر به عقیده من، رئیس‌جمهور باید با حمایت احزاب وارد کود انتخابات شود و تنها کاندیدایی بودم که مورد اجماع احزاب اصلاح‌طلب بودم. در آن زمان در جبهه اصلاحات مدیریتتی وجود نداشت و رئیس دولت اصلاحات هم نمی‌توانست این جبهه را مدیریت کند و اگر هم مداخله می‌کرد شاید برخی سخنانش را گوش نمی‌کردند». معین با بیان اینکه «گرایش شخصی رئیس دولت اصلاحات در آن دوره بنده بودم نه کاندیدای هم‌پاسا خود»، ادامه داد: «مدیریت رئیس دولت اصلاحات در سال ۹۲ از شکل آشکار سبب شد با کناررفتن دکتر عارف، حسن روحانی، پیروز انتخابات شود». وزیر علوم دولت اصلاحات با اشاره به اینکه در آن انتخابات براساس اصول اخلاقی علمی و وجدانی خود عمل کرده است، افزود: «اگر عمر باشد شرح انتخابات ۸۴ را در شکلی مکتوب ارائه خواهیم کرد».

محکم‌ترین وزیر علوم

در دادن آزادی‌های قانونی بودم

این فعال سیاسی در پاسخ به سؤالی درباره کاندیداتوری‌اش در انتخابات پیش‌رو، گفت: «از تهران و شیراز و اصفهان دعوت کرده‌اند؛ اما در پاسخ به همه آنها گفته‌ام در انتخابات مجلس شرکت نخواهم کرد». او در پاسخ به سؤال دانشجویی در زمینه حقوق اقوام و متهم‌کردن او به نادیده‌گرفتن حقوق اقوام، گفت: «اگر اخلاقی رفتار می‌کنید باید شرح اتفاقات را از خود من پرسید، محکم‌ترین وزیر علمی هستم که در دادن آزادی‌های قانونی رفتار کرده‌ام؛ در دهه اول انقلاب که حضور مدیران بومی به سبب ملاحظات امنیتی مخالفان جدی داشت، همواره بر به‌کارگیری نیروهای بومی در مناطق قومی تأکید کرده‌ام». معین ایجاد جبهه دموکراسی و حقوق بشر را دیگر نشانه خود برای احترام به حقوق اقوام دانست و گفت: «رفتار ما باید به گونه‌ای باشد که در دام نقشه خاورمیانه بزرگ آمریکا و اسرائیل نیفتیم. باید قدر نعمت‌ها را بدانیم، قدر دولت اصلاحات را ندانستیم و به مصیبت دولت نهم و دهم گرفتار آمدیم، باید قدر دولت تدبیر و امید را بدانیم».

ادامه از صفحه ۲

محاکمات ۸۹ و ۸۸
محصول مناظره ۸۸ بود

مونولوگ به‌جای دیالوگ

حسام‌الدین آشنا به شش‌سال پیش اشاره می‌کند؛ به روزهای مناظرات انتخاباتی سال ۸۸، زمانی که محمود احمدی‌نژاد مقابل یکی از کاندیداهای آن انتخابات هرچه خواست گفت. دو دهه انقلاب پیش از خود را زیر سؤال برد و همچنین اتهاماتی را متوجه اکبر هاشمی‌رفسنجانی و علی‌اکبر ناطق‌نوری کرد. حتی برخی حامیان رئیس‌جمهور دولت نهم و دهم هرچند دیر هنگام اما بعدها اعتراف کردند محمود احمدی‌نژاد در آن مناظره حریم اخلاق را زیرپا گذاشت. اکبر هاشمی و ناطق‌نوری از صداوسیما درخواست کردند تا پاسخ اتهامات را بدهند اما به آنان فرصت داده نشد و در نهایت سه‌روز مانده به انتخابات به نام‌ه معروف هاشمی منجر شد. آنچه رخ داد اما چیز دیگری بود. سازمان صداوسیما به‌جای آنان که مورد اتهام قرار گرفته بودند به محمود احمدی‌نژاد فرصت داد تا در وقت اضافی با مردم مونولوگ داشته باشد. مونولوگ به‌جای دیالوگ، طرح اتهامات گسترده علیه حاضران و غایبان به‌جای مناظره و... اتفاقی بود که در مناظرات ۸۸ رخ داد. بسیاری ریشه آغاز وقایع ۸۸ را آن مناظره معروف می‌دانستند و می‌دانند.

مناظره ۸۸ از نگاه دیگران

سیدرضا اکرمی، عضو جامعه روحانیت مبارز، در این رابطه گفته بود: «من آغازگر فتنه ۸۸ را احمدی‌نژاد و کلید آن را نیز مناظره معروف بین ایشان و میرحسین موسوی می‌دانم. ایشان بدون هیچ دلیل و سندی، نام آیت‌الله هاشمی و خانواده ایشان را برد. نام آقای ناطق و پسرش را برد. صداوسیما نیز اجازه نداد تا این آقایان به این سخنان پاسخ دهند». علی مطهری، نماینده اصولگرای مردم تهران، نیز گفته بود: «اگر در مناظره مشهور سال ۸۸ نیز همین‌طور با آقای احمدی‌نژاد برخورد می‌شد، امروز به اینجا نمی‌رسیدیم». همچنین محسن اسماعیلی، از اعضای شورای نگهبان، در این رابطه گفته بود: «رفتار آقای احمدی‌نژاد در مناظرات خلاف شرع و اخلاق بود که رهبر معظم انقلاب نیز این نوع رفتار را مورد نکوهش قرار دادند».

پس از لاریجانی

قالیباف هم از ائتلاف اصولگرایان کناره گرفت

مهسا جزینی: در اردوگاه اصولگرایی چه خبر است؟ تکذیب‌ها را تأیید و تأییدها را تکذیب می‌کنند. همین نشانه روشنی است بر اینکه سررشته وحدت از دست رفته است و کسی میان‌دار نیست. حتی اگر خبر از برگزاری دومین جلسه شورای ائتلاف اصولگرایان برسد و همین شورا اعلامیه صادر کند اما کدام شورا و کدام مؤتلفین؟ درحالی‌که فراکسیون رهروان ولایت (طفی لاریجانی) دو روز پیش با تشکیل جلسه‌ای صبحگاهی، نبیوستن به ائتلاف اصولگرایان را تصویب کرده و پیوستن قالیباف به هر جریان سیاسی هم تکذیب شده، برخی چهره‌های اصولگرا همچنان اصرار دارند قالیباف و ولایتی را از دست نداده‌اند. مصباحی‌مقدم از جامعه روحانیت، پرویز سروری از جمعیت رهپویان انقلاب اسلامی و حمیدرضا ترقی از مؤتلفه از جمله افرادی هستند که این چند روز، خبر نبیوستن لاریجانی یا قالیباف را تکذیب و حضورشان در ائتلاف تأیید کرده‌اند. در کوتاه‌مدتی اما چهره‌های نزدیک به شهردار پایتخت و رئیس مجلس، حرف‌های این اصولگرایان را تکذیب کرده‌اند.

لاریجانی زبان دارد

کاظم جلالی، رئیس فراکسیون اصولگرایان رهروان ولایت، در واکنش به انتشار اخباری درباره پیوستن لاریجانی به ائتلاف اصولگرایان دیروز به «ایستنا» گفته است: «لاریجانی خود زبان گویا دارد؛ پس خواهش می‌کنم اجازه دهید خودش مواضعش را تبیین کند». او در واکنش به ترقی هم گفته است: «ضمن احترام به آقای ترقی در تعجبم که چرا ایشان آن‌قدر از طرف دیگران صحبت می‌کند و بدون اینکه در جریان ریز مسائل باشد، مرتب اظهارنظر می‌کند. بهتر است جناب آقای ترقی درباره خود و تشکشان و مسائل مربوط به خودشان صحبت کنند. آقای لاریجانی هیچ سخنگویی ندارد و در هر زمینه‌ای که لازم باشد اظهارنظر می‌کند. ایشان زبان گویا دارد و تریبون هم در دست آقای لاریجانی است». جدای از این اظهارنظر سخنگوی فراکسیون رهروان ولایت، بعد از مصوبه روز یکشنبه کمیسیون رهروان ولایت هم، منصور حقیقت‌پور به‌عنوان عضو هیأت‌رئیس فراکسیون در جمع خبرنگاران پارلمان، گفت: «خبرهای منتشرشده در رابطه با حضور دکتر لاریجانی در ائتلاف اصولگرایان کذب است و ایشان در جلسات ائتلاف اصولگرایان تاکنون حضور نداشته‌اند و نخواهند داشت». روز پنجشنبه خبر پیوستن لاریجانی به این ائتلاف توسط خبرگزاری تسنیم منتشر شد. کاظم جلالی این خبر را تکذیب کرد و پس از انتشار سخن جلالی در «شرق»، روز شنبه غلامرضا مصباحی‌مقدم مجدداً در گفت‌وگو با «تسنیم» اعلام کرد لاریجانی خبر یک روزنامه درباره تکذیب پیوستنش به ائتلاف را غیرواقعی دانسته است. اما روایت نمایندگان حاضر فراکسیون، حاکی از ماجرابی دیگر بود. اسماعیل جلیلی هم به «شرق» گفت پس

فرست تغییر از خوب به عالی

ریش تراش قدیمی خودتان را از هر مارک و مدلی با یکی از ریش تراش‌های سری ۹۰۰۰ یا ۵۰۰۰ فیلیپس با تخفیف ویژه تعویض کنید و حس عالی بودن را تجربه نمایید.

Series 5000 Series 9000

برای دریافت اطلاعات بیشتر به وب سایت www.shavercamp.shekofa.ir مراجعه نمایید.

لوازم خانگی و بهداشت شخصی فیلیپس
فقط با ضمانت شکوفا الکتریک سرویس
www.shekofa.ir
۲۸۶۵-۰۲۱